

FÖLDMŰVELÉSÜGYI
MINISZTERIUM

Jelen előterjesztés csak tervezet, amelynek közigazgatási egyeztetése folyamatban van. A minisztériumok közötti egyeztetés során az előterjesztés koncepcionális kérdései is jelentősen módosulhatnak, ezért jelen formájában nem tekinthető a Kormány álláspontjának.

A dokumentum célja a társadalmi egyeztetés elindítása és a jogalkotási folyamat átláthatóvá tétele, amelynek alapján, illetve eredményeként a mellékelt előterjesztés valamennyi tartalmi és formai eleme módosulhat!

A tervezet előterjesztője

.../2015. (....) FM rendelet

**a Hajdúbagosi földikutya-rezervátum természetvédelmi terület védettségének
fenntartásáról szóló 53/2007. (X. 18.) KvVM rendelet
módosításáról**

A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény 85. § (2) bekezdés 3. és 13. pontjában kapott felhatalmazás alapján, a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 152/2014. (VI. 6.) Korm. rendelet 65. § 9. pontjában meghatározott feladatkörömben eljárva a következőket rendelem el:

1. §

A Hajdúbagosi földikutya-rezervátum természetvédelmi terület védettségének fenntartásáról szóló 53/2007. (X. 18.) KvVM rendelet (a továbbiakban: R.) 4. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) A terület természetvédelmi kezeléséért felelős szerv a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság.

(2) A Hajdúbagosi földikutya-rezervátum természetvédelmi terület természetvédelmi kezelési tervét az *1. melléklet* tartalmazza”.

2. §

Az R. e rendelet 1. melléklete szerinti 1. melléklettel egészül ki.

3. §

E rendelet a kihirdetését követő 8. napon lép hatályba.

1. melléklet a Hajdúbagosi földikutya-rezervátum természetvédelmi terület védeltségének fenntartásáról szóló 53/2007. (X. 18.) KvVM rendelethez

A Hajdúbagosi földikutya-rezervátum természetvédelmi terület természetvédelmi kezelési terve

1. Természetvédelmi célkitűzések

- 1.1. A Dél-Nyírségre jellemző természetes táji, tájképi adottságok megőrzése és fenntartásra különös tekintettel a terület jellegzetes homokforma kincsére.
- 1.2. A nyírségi homoki legelőkre jellemző változatos élővilág – beleértve a közösségi jelentőségű fajokat és élőhelyeiket is – megőrzése különös tekintettel a fokozottan védett erdélyi földikutya (*Nannospalax transsylvanicus*) állományára.
- 1.3. A terület természeti és táji értékeinek feltárására és fenntartására irányuló tudományos igényű kutatások természeti feltételeinek biztosítása.
- 1.4. A természetvédelmi oktatás és ismeretterjesztés elősegítése.
- 1.5. A terület táji és természeti értékeinek élményszerű bemutatásához szükséges feltételek biztosítása.

2. Természetvédelmi stratégiák

- 2.1. A jellegzetes nyírségi homoki legelő megőrzése a gyepek területi arányának fenntartásával, lehetőség szerinti növelésével. Az élőhelyek állapotának megőrzése, javítása, esetleges degradációjuk megállítása aktív természetvédelmi kezeléssel. Szükség esetén élőhelyrekonstrukciós célú természetvédelmi kezelési beavatkozások.
- 2.2. A természetvédelmi kezelés során elsősorban a következő fokozottan védett fajok életfeltételeit kell biztosítani, valamint e fajok igényeihez kell alkalmazkodni: magyar kökörcsin (*Pulsatilla flavescens* alias *Pulsatilla pratensis* subsp. *hungarica*), magyar futrinka (*Carabus hungaricus*), erdélyi földikutya, ürge (*Spermophilus citellus*).
- 2.3. Gyepek kezelése elsősorban a 2.2. pontban említett fokozottan védett fajok élőhelyigényeinek és a környezeti feltételeknek megfelelő, térben és időben optimalizált módon, nagyobb területrészekből álló mozaikok kialakításával és fenntartásával.
- 2.4. A magyar kökörcsin élőhelyének magérlelést követően juhokkal történő legeltetése az ilyen módon történő kezelés feltételeinek rendelkezésre állása esetén, egyéb fokozottan védett fajok élőhelyigényével összehangoltan.
- 2.5. A területről kipusztult homoki nőszirom (*Iris humilis* subsp. *arenaria*) és homoki vértő (*Onosma arenaria*) visszatelepítése.
- 2.6. A természetvédelmi szempontból értékes gyepek aktív természetvédelmi kezelése gyomosodásuk, becserjésedésük, valamint az akác térhódításának megakadályozása érdekében.
- 2.7. A területen lévő faültetvények, szárnyékerdők hosszú távú átalakítása, lecserélése őshonos fafajú, elegyes erdőkre. Elsősorban e területek igénybe vétele a gyep borítású területek arányának növelésére.

- 2.8. Az idegenhonos, agresszíven terjeszkedő és a tájidegen fajok visszaszorítása aktív természetvédelmi kezeléssel.
- 2.9. Természetvédelmi szempontból értékes növényfajok természetes gyarapodásának elősegítése, szükség szerint szaporításuk.
- 2.10. Természetvédelmi szempontból értékes növényfajok reprodukciójának vagy állománynövekedésének biztosítása mesterséges szaporítással.
- 2.11. A területen már nem megtalálható, a természetes állapotra jellemző, természetvédelmi szempontból értékes fajok visszatelepítése.
- 2.12. Tájji, tájképi és kultúrtörténeti értékek megőrzésére, fenntartására és rehabilitálására irányuló beavatkozások.

3. Természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

3.1. Művelési ághoz nem köthető természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

3.1.1. Földtani, felszínalakítási természeti értékek védelme

A terület jellegzetes homokforma kincsének (pl. parabolabuckák) megbontásával, károsításával járó mindennemű felszínalakító tevékenység tilos.

3.1.2. Élőhelyek kezelése, fenntartása

3.1.2.1. A területet elsődlegesen extenzív legeltetéssel kell hasznosítani. Amennyiben a legeltetés feltételei nem állnak fenn (pl. nem áll rendelkezésre megfelelő legelő állatállomány), a gyepeket kaszálással kell fenntartani.

3.1.2.2. A nem őshonos, agresszíven terjeszkedő és a tájidegen fajokat vissza kell szorítani, terjedésüket meg kell akadályozni.

3.1.3. Fajok védelme

3.1.3.1. A magyar kőöröcsin állományának huzamos csökkenése esetén a terület vagyonkezeléséért és természetvédelmi kezeléséért felelős Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság (a továbbiakban: igazgatóság) mesterségesen nevelt magyar kőöröcsin egyedek telepítésével erősíti a populációt.

3.1.3.2. Az erdélyi földikútya megóvása érdekében a területen nem végezhetők a talaj bolygatásával járó beavatkozások, tevékenységek – ingatlan-nyilvántartásban nem szereplő földutak természetvédelmi célú felszámolását kivéve.

3.1.4. Táj- és kultúrtörténeti értékek

3.1.4.1. Tilos a terület tájképi értékeit veszélyeztető, károsító építmények elhelyezése.

3.1.4.2. A terület meghatározó táji, tájképi és kultúrtörténeti értékei (Földvár vagy Csikóállás és Ördögárok elnevezésű területrészek) állapotának, jellegének bármilyen, az 1. pontban meghatározott természetvédelmi célkitűzésekkel ellentétes, vagy azok elérését hátráltató módon történő megváltoztatása tilos.

3.1.4.3. A Földvár (vagy Csikóállás) elnevezésű területrészen a túllegeltetés, az Ördögárok elnevezésű területrészen a feltöltődés megakadályozása érdekében állatok nagy tömegben történő áthajtása tilos.

3.1.4.4. A gémeskutak csak a dél-nyírségre jellemző kútágas, gém, ostor, kolonc, kútkáva, itató alkalmazásával létesíthetők vagy újíthatók fel.

3.1.5. Látogatás

3.1.5.1. A terület turisztikai, üdülési, sport és rekreációs célokat nem szolgál. Ilyen jellegű vagy ilyen célt szolgáló tevékenységek, rendezvények és létesítmények nem engedélyezhetők, nem folytathatók.

3.1.5.2. A területet egyidejűleg egy, legfeljebb 30 fő összlétszámú csoport látogathatja.

3.1.7. Kutatás, vizsgálatok

3.1.7.1. Az igazgatóság gondoskodik a veszélyeztetett fajok területen élő állományainak folyamatos nyomon követéséről és dokumentálásáról, továbbá a veszélyeztető körülmények feltárásáról.

3.1.7.2. A területen csak az 1. pontban meghatározott természetvédelmi célkitűzések érdekében tervezett vagy azokkal összhangban lévő, az igazgatósággal előzetesen egyeztetett kutatási terv alapján végzendő kutatás engedélyezhető.

3.1.7.3. A kutatást végzők nem veszélyeztethetik a terület természeti értékeit, nem akadályozhatják a természetes folyamatok érvényesülését.

3.1.7.4. A kutatás eredményeit tartalmazó publikációkat digitális formátumban elérhetővé kell tenni az igazgatóság és az illetékes természetvédelmi hatóság számára.

3.1.7.5. A területen csak természetvédelmi szempontból kivételesen indokolt esetben engedélyezhető élő egyedek elpusztításával járó tömeges gyűjtési mód. Gerinces állatfajok esetében az ilyen gyűjtési mód alkalmazása tilos.

3.1.8. Terület- és földhasználat

3.1.8.1. A területen kizárólag az 1. pontban meghatározott természetvédelmi célkitűzések elérését elősegítő vagy azzal összhangban álló gazdálkodási tevékenység folytatható.

3.1.8.2. Intenzív mezőgazdasági termelés, ipari létesítmény elhelyezése, vonalas építmények létesítése, a gyepeken történő közlekedés, bányászati tevékenység, továbbá bármilyen anyag deponálása tilos.

3.1.8.3. Földutakon nehézgépjárművel közlekedni csak száraz vagy fagyott talaj esetén lehetséges.

3.1.8.4. Műtrágya használata tilos.

3.1.8.5. A vadgazdálkodónak engedélyezett módszerek alkalmazásával meg kell akadályoznia a területen a vaddisznók, kóbor kutyák és macskák a terület táji és természeti értékeiben okozott kártételét.

3.1.8.6. Vadgazdálkodási célú létesítmény elhelyezése, fenntartása nem engedélyezhető – vaddisznó hajtóvadászatahoz hordozható magasles átmeneti telepítése kivételével.

3.1.8.7. Vízivad vadászata tilos.

3.1.9. Természetvédelmi infrastruktúra

3.1.9.1. Természetvédelmi kezeléssel kapcsolatos épület, építmény létesítése esetén kötelező a hagyományos, a területre jellemző építőanyagok használata és a tájba illő kivitelezés.

3.1.9.2. A terület látogathatóságát szolgáló természetvédelmi infrastruktúra (pl. madármegfigyelő hely) létesítése csak a szakszerű természetvédelmi bemutatáshoz feltétlenül szükséges mértékben lehetséges.

3.2. Művelési ághoz vagy földhasználati módhoz köthető természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

3.2.1. Szántó művelési águ területek kezelése

3.2.1.1. Elsősorban az igazgatóság vagyongazdálkodásában lévő szántó művelésű águ területeket az 1. pontban meghatározott természetvédelmi célkitűzések elérése érdekében vissza kell

gyepesíteni és gyepterületet kell átminősíteni. Az átminősítést követően a 3.2.2. pontban foglaltakat kell érvényesíteni a területen.

3.2.1.2. Tilos nagy vegyszer- és műtrágya igényű intenzív növénykultúrák termesztése.

3.2.2. Gyepterület (rét és legelő) művelési ágú területek kezelése

3.2.2.1. A gyepterületek csökkenését eredményező bármilyen művelési ág (pl. beépítés, erdősítés) és gyepterület művelési ág megváltoztatása tilos.

3.2.2.2. Gyepen az ingatlan-nyilvántartásban szereplő földutak kivételével tilos gépjárművel közlekedni.

3.2.2.3. A nem őshonos, agresszív módon terjeszkedő növényfajok (pl. akác, kései meggy, amerikai kőris, parlagfű, selyemkóró, betyárkóró, szerbtövis) által elfoglalt, fertőzött területeken terjeszkedésük megakadályozása és eltávolításuk érdekében vegyszerrel mérsékelt kombinált vagy tisztán mechanikai eltávolítást, szárzúzást, vagy intenzív legeltetést kell alkalmazni.

3.2.2.4. A gyepek cserjésedését, beerdősülését – szükség esetén – cserjeirtással, szárzúzással, legeltetéssel kell megakadályozni. Ha ez nem vezet eredményre, vagy nem lehetséges, indokolt esetben vegyszeres kezelést kell alkalmazni.

3.2.2.5. A gyepek lóval, szarvasmarhával, juhval legeltethetők az igazgatósággal egyeztetett módon.

3.2.2.6. A magyar kőöröcsin élőhelyén legeltetés június 15. után lehetséges kivéve, ha egyéb fokozottan védett faj igénye ennél korábbi legeltetést tesz szükségessé. Ilyen esetben a igazgatóság gondoskodik a legeltetés legkorábbi időpontjának kijelöléséről és az érintettek tájékoztatásáról.

3.2.2.7. Kiegészítő takarmányozás tilos.

3.2.2.8. Műtrágya, hígtrágya kijuttatása tilos.

3.2.2.9. Talajlazítás, boronálás, tárcsázás vagy a gyepterület bármilyen más mechanikai módszerrel történő fellazítása, felszaggatása tilos.

3.2.2.10. A gyepterület felülvetése tilos.

3.2.2.11. A gyepterületen található, az ingatlan-nyilvántartásban nem szereplő földutakat fel kell számolni.

3.2.2.12. A kigyulladt gyepterület oltása során tárcsát, ekét vagy más talajművelő eszközt használni csak különösen indokolt esetben, élet vagy vagyon közvetlen veszélyeztetésének elhárítására szabad, lehetőség szerint a Természetvédelmi Örszolgálat tagjának felügyeletével.

3.2.2.13. Az engedélyezett kaszálást annak tervezett időpontja előtt legalább 3 nappal be kell jelenteni az igazgatóságnak.

3.2.2.14. Az elnádásodott gyepterületeken a nád gazdasági célú aratása tilos. Csak természetvédelmi kezelési célú nádágazás engedélyezhető.

3.2.2.15. A nem üzemtervezett fásításokban a nem őshonos, tájidegen fajokat mechanikai módszerrel, vagy indokolt esetben vegyszer alkalmazásával el kell távolítani.

3.2.3. Erdők kezelése

3.2.3.1. A meglévő, tájidegen fajokból álló erdőket középtávon a tájegységre jellemző őshonos fajokból álló elegyes erdőkre kell átalakítani.

3.2.3.2. Rendszeres erdőgazdálkodási beavatkozások (tisztítás, gyérítés) esetén elsősorban a nem őshonos, tájidegen fajokat egyedeit kell eltávolítani.

3.2.3.3. Véghasználat csak abban az esetben engedélyezhető, ha az adott területen biztosított az őshonos fajokkal történő, a földkultúra állomány nem veszélyeztető módon végzett felújítás lehetősége.

3.2.3.4. Fahasználati munkálatok kizárólag szeptember 15-től március 15-ig végezhetők.

3.2.3.5. Fahasználat esetén készletezés csak erdőben történhet, e célból gyep igénybevétele tilos.

3.2.3.6. Erdőgazdálkodásra használt gépek, szállító járművek gyepen kizárólag abban az esetben közlekedhetnek, ha az erdőgazdálkodási munkavégzés helyét semmilyen más útvonalon nem lehetséges megközelíteni. Amennyiben a megközelítéshez gyep igénybevétele szükséges, az útvonalat előzetesen egyeztetni kell az igazgatósággal.

3.2.3.7. Erdőfelújítás során előnyben kell részesíteni a természetes felújulási folyamatokat és felújítási módszereket. Csak őshonos, a tájegységre jellemző fa- és cserjefajok alkalmazhatók.

3.2.3.8. A tájegységre jellemző természetes fafajösszetétel kialakítását követően csak az 1. pontban meghatározott természetvédelmi célkitűzések megvalósítása érdekében történő természetvédelmi erdőkezelés végezhető az adott erdőben.